

EROS EN LIEFDE

Tweedaags symposium op donderdag en vrijdag 23-24 april 2015

Volgens de filosoof Plato is ‘eros’ de manier waarop al wat sterfelijk is, zich weet te redden. Het erotisch verlangen is zo beschouwd nauw verbonden met onze wil om te leven. Het maakt bovendien de kern uit van wat we liefde noemen – in de talrijke vormen waarin deze zich manifesteert: seksueel, vriendschappelijk, sociaal, religieus, filosofisch. De begrippen eros en liefde staan in dit tweedaagse symposium centraal. De aanpak is multidisciplinair. Kunstenaars en schrijvers komen aan het woord, naast theologen, filosofen, psychologen, neerlandici en literatuurwetenschappers.

DONDERDAG

‘MAAR ZIE, IK HEB LIEF’

23 april 2015

Eros is een vaag maar intrigerend begrip. Het bestaat in talloze gedaanten, verlangend, vervuld, lichamelijk, vergeestelijkt, van mogelijke en onmogelijke intenties voorzien. Het is verbonden met zo uiteenlopende literaire typen als Don Juan, Emma Bovary en Vorst Mysjkin. Maar hoe het ook nader bepaald en gerealiseerd wordt, het vormt een hoofdmotief in kunst en religie. In een brief van Vincent van Gogh (december 1881) komen deze twee contexten samen: ‘Ben ik een atheïst? De dominees beschouwen me zo – het zij zo – maar zie, ik heb lief, en hoe zou ik liefde kunnen voelen als ik zelf niet leefde, en anderen niet leefden, en als we dan leven, daar is iets wonders in. Noem nu dat God, of de menselijke natuur, of wat ge wilt, maar er is een zeker iets, dat ik niet definiëren kan in een systeem, ofschoon het erg levend en werkelijk is, en zie dat is voor mij God of net zo goed als God.’

Hans Alma (hoogl Cultuurpsychologie, UvH): Eros, religie en publieke kunst
– Martha Nussbaum

Dominic van den Boogerd (kunstcriticus) : Eros, dood en verlangen in het
werk van Marlene Dumas

Johan Goud (hoogl Religie en zingeving in literatuur en kunst, UU) :
Inleiding, dagvoorzitter

Laurens ten Kate (hoofddocent Godsdienstfilosofie, UvH en PThU): Eros
tussen grens en overschrijding: violence revisited

Ronald Klamer (artistiek en zakelijk leider van ‘Het toneel speelt’): Eros en
religie in het theater

Paul Moyaert (hoogl Filosofie, Leuven): Eros, Freud en mystieke poëzie

Wessel Stoker (emeritus-hoogl Esthetica, VU) : Kierkegaard en het
muzikaal-erotische van Mozarts *Don Giovanni*

Arent Weevers (kunstenaar en theoloog) : “Travelling of the Heart.” Eros en
religie in videokunst

Deze eerste studiedag wordt georganiseerd in het verband van *Figura Divina*, een collectief van hoogleraren (VU, PThU, Universiteiten van Tilburg en Utrecht, Universiteit voor Humanistiek) dat aandacht vraagt voor de samenhang van kunst en religie, door middel van debatten, exposities en publicaties. In november 2014 verscheen *Apocalyps in kunst: ondergang als loutering?* (Meinema). De studiedag en aansluitende publicatie *‘Maar zie, ik heb lief’: eros in kunst en religie* (die in het najaar 2015 verschijnt) vormen het tweede in deze reeks.

VRIJDAG

‘HEB LIEF EN DOE WAT JE WILT’

24 april 2015

De titel van deze tweede symposiumdag is een veelgeciteerde opmerking van de wellicht grootste christelijke denker: Augustinus van Hippo (354-430). Dat ze minder een eind- dan een beginpunt van het denken markeert, is duidelijk. Want wat doet liefde precies met wat we willen en wat is liefde eigenlijk? Het is niet moeilijk zich een geschiedenis van de Westerse filosofie en literatuur voor te stellen waarin die geschiedenis als een langdurend commentaar op de uitspraak van Augustinus wordt gelezen: van Plato tot Hannah Arendt, van Paulus tot Karl Barth, van Sappho tot James Joyce. Op deze tweede studiedag treffen ze elkaar: de filosofen die de relatie tussen liefde en kennis onderzoeken; de theologen die de betekenis van de bijbelse uitspraak ‘God is liefde’ analyseren; de literatoren die verkenners van het intieme zijn en nieuwe talen van de liefde ontwikkelen.

- **Hans Achterhuis** (emeritus-hoogl Filosofie aan de TU Twente, ‘denker des vaderlands’) : liefde en filosofie: Abaelardus en Heloise;
- **Bob Becking** (emeritus-hoogl Bijbelwetenschap, Utrecht) : Love is just a four letter word: Eros en amor in het boek Hooglied;
- **Martien Brinkman** (hoogl Interculturele theologie, VU Amsterdam) : een theologisch-literaire interpretatie van ‘God is liefde’;
- **Jaap Goedegebuure** (emeritus-hoogl Moderne Nederlandse Letterkunde, Leiden) : de taal van de liefde – Reve, Hadewych;
- **Johan Goud** (hoogl Religie en zingeving in literatuur en kunst, Utrecht) : liefde en kennis (tevens afscheidscollege);
- **Marc De Kesel** (hoogl Filosofie, Ottawa) : liefde, psychoanalytisch en literair;
- **Anne-Marie Korte** (hoogl Religie en gender, Utrecht);
- **Marjoleine de Vos** (neerlandica, essayiste, dichter): liefde in de literatuur;
- Vijf schrijvers / dichters met voorlezingen / positiebepalingen / columns over liefde: **Maarten van der Graaff, Arnon Grunberg, Oek de Jong, Willem Jan Otten, Mustafa Stitou.**

In najaar 2015 verschijnt bij uitgever Klement het op deze tweede symposiumdag gebaseerde boek, waaraan nog enkele andere auteurs een bijdrage zullen leveren (o.a. Christoph Baumgartner, Martha Frederiks, Matthea Westerduin). Bij Klement verschenen

eerder, eveneens onder redactie van Johan Goud, vijf bundels in een reeks over zingeving in de literatuur: *Het leven volgens Arnon Grunberg: De wereld als poppenkast* (2010), *Het leven volgens Rutger Kopland: Onze vluchtige plek van de waarheid* (2012, twee drukken), *Het leven volgens Willem Jan Otten: Redenen van het hart* (2013); *Het leven volgens Oek de Jong: Terug naar een naaktheid* (2014); *Ontworteld: de schrijver als nomade* (2015).

PRAKTISCHE INFORMATIE

Datum en tijd: 23 en 24 april 2015, 10.00 tot 17.00 uur.

Locaties:

op 23 april: Universiteitsbibliotheek, Boothzaal, Heidelberglaan 3, Utrecht (Uithof)

op 24 april: Aula van het Academiegebouw, Domplein, Utrecht (Centrum).

Informatie: A.vanMaanen@uu.nl (Nadine van Maanen, student-assistent)

Aanmelding

Voor één of voor beide dagen, per email (A.vanMaanen@uu.nl). De aanmeldingen worden in volgorde van binnenkomst geregistreerd. Let wel: uw registratie is pas definitief na ontvangst van uw betaling (uiterlijk twee weken na inschrijving). Het afscheidscollege en direct aansluitend de afscheidsreceptie van prof Johan Goud (vrijdag 24 april vanaf 16.15 uur) zijn gratis toegankelijk.

Deelnamekosten inclusief koffie, lunches en borrel: € 15,00 (studenten € 10,00); bij inschrijving voor één dag: € 7,50 (studenten € 5,00). Overmaking naar bankrekeningnummer:

- NL17 ABNA 0555074897 t.n.v. Universiteit Utrecht, Faculteit Geesteswetenschappen

S.v.p. bij uw betaling altijd vermelden:

- Deelname beide dagen, deelname donderdag 23 april óf deelname vrijdag 24 april
- Referentienummer: GW.000275.1.3
- Naam deelnemer

Na betaling kan geen restitutie worden verleend. Bij eventuele verhindering kan een ander in uw plaats deelnemen. Laat ons dat s.v.p. tijdig weten.